

איגרת

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

גיליון מס' 5

חשון תש"ן - נובמבר 1989



באקדמיה

נשיא מדינת ישראל מינה את פרופ' יהושע יורטנו לתקופת כהונה שנייה כנשיא האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים לשנים תש"ן-תשנ"ב בהמלצת האסיפה הכללית של האקדמיה.

החל בראש השנה תש"ן מכהן פרופ' נתן ורנשטיין לתקופת כהונה שנייה כסגן נשיא האקדמיה, פרופ' יהושע בלאו יורח החטיבה למדעי הרוח, ופרופ' יצחק שטיינברג יורח החטיבה למדעי הטבע.

מפעל תיעוד חברי האקדמיה

מפעל תיעוד חברי האקדמיה משותף לאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים ולמכון ליהדות ומגו של האוניברסיטה העברית בירושלים. בשלב הראשון של המפעל נאספו ראיונות עם חברי האקדמיה מן השנים 1970-1984. כידוע ראיונות עם פרופ' נ' טור-סיני ד"ל, פרופ' סי כרן ז"ל, פרופ' ש' ליברמן ז"ל, פרופ' די סדן ז"ל, פרופ' איא אורבך, פרופ' חי בינארט, פרופ' י' בלאו, פרופ' די בקי, פרופ' בי מור, פרופ' ש' סמבורסקי, פרופ' די אילון, פרופ' נ' טדסקי, פרופ' בי מור, פרופ' י' פולוצקי, פרופ' ש' פינס, פרופ' י' פראוור, פרופ' אי קציר, פרופ' נ' רחן.

השלב השני החל לפני כחודשיים. בשלב זה פראיינים שמונה חברי אקדמיה: פרופ' די אילון, פרופ' נ' טדסקי, פרופ' בי מור, פרופ' י' פולוצקי, פרופ' ש' פינס, פרופ' י' פראוור, פרופ' אי קציר, פרופ' נ' רחן.

מפעל עמיתי איינשטיין

הודעה על הפעלת מפעל עמיתי איינשטיין לשנת תשנ"א נמסרה לאוניברסיטאות. מטרת

המפעל לקרב אנשי מדע מן הצמרת המדעית בארצותיהם אל מדינת ישראל. האקדמיה מעניקה שני מלגות במדעי-הרוח ושתי מלגות במדעי-הטבע למדענים בכירים בעלי מעמד אקדמי בינלאומי, שישרו בארץ סמסטר אחד או שני סמסטרים, ויתרמו לאוניברסיטה המארחת ולמערכת ההשכלה הגבוהה בישראל.

מלגות וולפסון

האקדמיה ממשיכה זו השנה השנייה ברפעלת מלגות וולפסון. המלגות מיועדות למדענים צעירים מצטיינים, שיתרמו לפיתוח או לחינוך של תחומי מחקר חדשים באוניברסיטאות בישראל. מוענקות עשר מלגות שנתיות של 20,000 דולר כל אחת. ארבע בתחום הרפואה, ארבע במדעים והנדסה, אחת בהיסטוריה ואחת באנגלית.

המלגות מיועדות לתושבי ישראל בעלי תואר שני ומעלה, שאין להם ולא היה להם סינוי במסלול הרגיל באוניברסיטה בארץ. חברי הוועדה למלגות וולפסון הם הפרופסורים יהושע יורטנו, שמאל נ' אייזנשטדט, יהודה אלקנה, ליאו זקס, משה פריכס וזאב תדמור.

מלגות מקרן פאלקס

השנה נפתח מחזור חדש של מלגות מקרן פאלקס. המלגות מיועדות לתלמידי רפואה המעוניינים לקבל תואר גם במדעי החיים, ולבעלי תואר במדעי החיים המעוניינים גם בלימודי רפואה. סכום המלגה 1,800 לירות שטרלינג לשנה. חברי ועדת המלגות הם הפרופסורים שאול פלדמן, דוד ברזילי, מאיר וילצ'יק, אברהם נובורודסקי, יחזקאל שטיין.

חילופי מרענים עם החברה המלכותית הבריטית

מוצעים מעקי השתלמות לבעלי תואר דוקטור במדעי הטבע לתקופה של שישה חודשים עד שנה. המענקים מיועדים להשתלמות ולביצוע מחקרים באחד מהמוסדות האקדמיים

בבריטניה. גובה המענק 350 לייש לחודש ועוד 200 לייש הוצאות נסיעה לרווק או 400 לייש לבעל משפחה נלווית. ניתנים גם מענקים לתקופות קצרות (עד שישה חודשים) בגובה 400 לייש לחודש ועוד 200 לייש להוצאות נסיעה למדענים בכירים במדעי הטבע לצורך עריכת מחקרים ומתן הרצאות.

חוכנית לחילופי פרופסורים-חוקרים

הודעה על המשך הפעלת החוכנית בשנת 1990 נמסרה למוסדות להשכלה גבוהה ולמכוני מחקר. החוכנית מיועדת למדענים בכירים במדעי הטבע לצורך עריכת מחקרים, מתן הרצאות, ניהול סמינרים והדרכת סטודנטים. המימון הוא ל-25 חודשי ביקור של מדענים ישראלים בבריטניה ו-25 חודשי ביקור של מדענים בריטים בישראל, כל ביקור חדשיים למרות.

סדרת הרצאות מדע לנוער ע"ש פרופ' עמוס דה-שלים ז"ל

סדרת הרצאות תתקיים באקדמיה הלאומית הישראלית למדעים בשיתוף עם קרן עמוס דה-שלים במכון ויצמן למדע. הקרן שמה לה למטרה להמשיך את מפעל חייו, ושוקדת על סיפוח תודעת המדע בקרב תנוצי בישראל.

ועדה להכנת חוכנית-אב למחקר האסטרונומיה בישראל

נשיא האקדמיה מינה ועדה להכנת חוכנית-אב למחקר האסטרונומיה בישראל. הוועדה נתבקשה להגדיר את יעדי מחקר האסטרונומיה בישראל, לסקור את מצב המחקר, להכין חוכנית-אב לפיתוח מחקר האסטרונומיה ולקידומו עד שנת 2000, ולבדוק את השפעתה על התפתחות המדע, הטכנולוגיה והתעשייה בישראל. חברי הוועדה: פרופ' נירא שכיב (יו"ר), פרופ' חני נצר, פרופ' זלמן בריקת, פרופ' יעקב בקשטיין.

מאה שנה לוועד הלשון העברית

לרגל האירוע יזמה האקדמיה למדעים כשיתוף עם האקדמיה ללשון העברית סדרת הרצאות בתחומי הלשון העברית בהשתתפות מרצים מן האוניברסיטאות בארץ. ההרצאה הראשונה התקיימה באקדמיה ב-16.11.89 בהשתתפות שר החינוך והתרבות **מר יצחק נבון**.

ביקורי נשיא המדינה ונשיא האקדמיה באוניברסיטאות ובמוסדות מחקר

בתשיין תימשך סדרת הביקורים של נשיא המדינה ונשיא האקדמיה למדעים באוניברסיטאות ובמוסדות מחקר. ייערכו ביקורים בנחל שורק, באוניברסיטת בר-אילן ובטכניון.

הקונגרס העולמי העשירי למדעי היהדות

הקונגרס העולמי העשירי למדעי היהדות בחסות האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים והאוניברסיטה העברית בירושלים התקיים בירושלים באב תשמ"ט. כנשיא הקונגרס כיהן **פרופ' אפרים א' אורבך**. פרופ' אורבך סיים את תפקידו כנשיא האיגוד העולמי למדעי היהדות, ובמקומו נבחר **פרופ' עזרא פלישר**.

קשרי חוץ

קשרים מדעיים עם סין העממית

ד"ר **מאיר צדוק**, מנהל האקדמיה, ומנכ"ל משרד החוץ, מר ראובן מרחב, נפגשו עם שריו סין באיים ובדקו דרכים להפעלת מרכז אקדמי ישראלי בסין בחודשים הקרובים. סין העממית אישרה עקרונות הקמת מסגרת כזו בשיתוף עם האקדמיה הסינית למדעים.

האסיפה הכללית של COBIOTECH בקיבו

פרופ' אפרים קציר ביקר במוסקבה כאורח האקדמיה הרוסית למדעים וייצג את האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים באסיפה הכללית של COBIOTECH (הוועדה המדעית של איקס"ו לביוטכנולוגיה) שהתקיימה בספטמבר 1989 בקיבו.

במוסקבה וזה לטיפולו של פרופ' קונסטנטין סקריאבין העוסק בביולוגיה מולקולרית, ובקיבו היה אורחו של פרופ' סרגיי קומיסארנקו, אימונולוג הממונה על המכון האקדמי לכימיה בקיבו.

בדיונים השתתפו כ-60 מדענים מארצות שונות. בין המטרות שנדנה הנכרת שיתוף הפעולה והידוק הקשרים הבינלאומיים בתחומי הביוטכנולוגיה בין הגופים המסוגלים לאיקס"ו, עיצוב הקשרים בין האקדמיה לבין התעשייה הביוטכנולוגית, הפצת ידע הקשור בחינוך והוראה בתחום זה, ארגון קונגרסים וסדנאות. פרופ' אפרים קציר נבחר לנשיא COBIOTECH, ולסגנו נבחר פרופ' סקריאבין מברית-המועצות.

קשרים עם האקדמיה למדעים של האינסטיטוט דה פראנס

באוקטובר 1989 התקיימה פעילות בכורה כמימוש של הסכם המסגרת לשיתוף פעולה בין האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים לבין האקדמיה למדעים של האינסטיטוט דה פראנס. פרופ' יהושע יורטנר ביקר במריס ובשטרסבורג כאורח האקדמיה למדעים של צרפת, ופרופ' ז'אן לואי ליון, חבר האקדמיה למדעים של האינסטיטוט דה פראנס, נשיא המרכז הלאומי הצרפתי ללימודי החלל ופרופסור למתמטיקה שימושית בקולג' דה-פראנס, ביקר בישראל כאורח האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. פרופ' יורטנר הרצה באקדמיה הצרפתית על הנושא: יסקירה מיקרוסקופית של פוטוסינתזה, ופרופ' ליון הרצה באקדמיה הישראלית על "שינוי גלובלי ומתמטיקה".

חילופי מדענים עם המועצה המדעית של סינגפור

פרופ' צבי רופורט מהחלקה לכימיה אורגנית באוניברסיטה העברית בירושלים שהה במחלקה לכימיה באוניברסיטה הלאומית של סינגפור בחודשים יולי-אוגוסט 1989 במסגרת ההסכם לחילופי מדענים בין האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים והמועצה המדעית של סינגפור.

תוכנית הביקור כללה סדרה של שמונה הרצאות, דיונים על המחקר במחלקה, על הוראת הכימיה, על אפשרויות שיתוף פעולה בין מדענים מישראל ומסינגפור וחילופי סטודנטים בין שתי המדינות.

חגיגות 900 שנה לאוניברסיטת בולוניה

פרופ' רוברטו בקי ייצג את האקדמיה בחגיגות מלאת 900 שנה לאוניברסיטת בולוניה באוקטובר 1989.

בחגיגות השתתפו נציגי אקדמיות לאומיות, מדענים ואנשי רוח מרחבי העולם. פרופ' בקי הרצה על הנושא:

Low Fertility in Industrial Countries: Causes, Consequences, Policies
כמו כן הניש פרופ' בקי לנשיא אוניברסיטת בולוניה את ברכת האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים כתובה על מצילת קלף.

ועידת הארגון הבינלאומי להדברה ביולוגית

פרופ' דוד רוזן מהפקולטה לחקלאות של האוניברסיטה העברית בירושלים השתתף כנציג האקדמיה בוועידת הארגון הבינלאומי להדברה ביולוגית שהתקיימה בפרינצה, איטליה, בספטמבר 1989. פרופ' רוזן נבחר לכהן במועצת הארגון בשנים 1989-1993.

קשרים עם האקדמיה ההונגרית

באוגוסט 1989 התקיים בבודפשט בחסות האקדמיה ההונגרית למדעים כנס בינלאומי בין-תחומי בנושא "סימטריות במבנה". כנס זה הוחלט על הקמת "הארגון הבינלאומי הבין-תחומי לחקר הסימטריה". פרופ' יובל נאמן נבחר לכהן כנשיא כבוד של הארגון.